

Styrket læreplan for Frederik d. VI's Asyl

Velkommen til Frederik d. VI's Asyl! I det følgende vil vi forsøge at give et indblik i, hvordan vi arbejder med de seks fastsatte læreplanstemaer, og hvordan hele vores hverdag går godt i spænd med *det fælles pædagogiske grundlag*, samt hvordan vi hele tiden arbejder på at blive bedre reflektorisk og fagligt – alt sammen for at kunne give børnene i huset den bedst mulige hverdag og afsæt til at komme videre i livet.

De 6 læreplanstemaer er:

Alsidig personlig udvikling

Social udvikling

Kommunikation og sprog

Krop, sanser og bevægelse

Natur, udeliv og videnskab

Kultur, æstetik og fællesskab

Det fælles pædagogiske grundlag består af elementer, som det kræves, at denne læreplan udarbejdes ud fra, og vigtigst, at børnenes hverdag i institutionen er sammensat og udviklet med netop disse elementer som grundlag. Elementerne er:

Barnesyn – det at være barn er en værdi i sig selv, og der skal være plads og ro til at være barn.

Dannelse og børneperspektiv – Vi skal fremme børns dannelse. I Frederiks lægger vi stor vægt på medbestemmelse, og det er vigtigt for os, at børnene bliver hørt – af os, af hinanden og af deres forældre.

Leg – Legen har en kæmpe værdi i sig selv. Børnenes hverdag skal være fyldt med leg, fri og børneinitieret såvel som vokseninitieret. Læring sker gennem leg.

Læring – børn lærer, når de leger.

Børnefællesskaber – al leg og læring sker for børnene i fællesskaber med både børn og voksne.

Pædagogisk læringsmiljø – Vi skal igennem hele dagen være bevidste i vores arbejde, så vi giver de bedste muligheder for børnenes trivsel og udvikling.

Forældresamarbejde – Samarbejdet med forældrene er vigtigt, og vi lægger vægt på, at barnet og dets trivsel er i fokus hele tiden.

Børn i udsatte positioner – her lægger vi vægt på et godt, løbende forældresamarbejde og her gælder en god og velovervejet pædagogik i den grad også.

Sammenhæng i overgangen til 0. klasse – der planlægges et særligt forløb for de kommende skolebørn, i vores tilfælde kaldes det patrulje, ligesom at forældresamarbejdet målrettes.

Frederiks er et levende og dynamisk hus, som skal forstås sådan, at hverdagen i Frederiks er præget

af børnenes levede liv og nærværende voksne, og det medvirker til, at hver dag er ny. Vi er optaget af at gøre det, der i øjeblikket giver mening for børnene, og dagens aktiviteter vil altid strække sig over flere af læreplanstemaerne på samme tid, ligesom der altid er flere elementer fra det fælles pædagogiske grundlag i spil. Vi har af samme grund ikke så mange fastlagte aktiviteter i løbet af ugen, for vi vil være klar til at gribe nogle klapvogne og gå en tur, hvis solen skinner, eller lade børnene få lov at lege videre med morgens opståede lege inde på stuen, hvis vi vurderer, at de lege er for gode til at bryde op.

Da vores fokus netop er på børnene og deres liv, bliver et andet fokus helt naturligt nemlig leg. Børn leger - og vi elsker det. Der skal være plads, tid og ro til at være i barn i Frederiks – og det indebærer masser af leg. Vi i Frederiks er så glade for dette nye oplæg til en styrket læreplan, hvor legen er tillagt så stor værdi og har så stor en rolle, for hos os er legen essentiel for en god, udviklende og lærerig hverdag, og legen er et gennemgående element i vores forståelse af arbejdet med læreplanstemaerne.

Alsidig personlig udvikling

Den alsidige personlige udvikling skal understøttes af os voksne og være med til at give børnene gåpåmod og gøre dem livsduelige, samt give dem deltagelseskompetencer og engagement til at indgå i bl.a. legerelationer.

Her ser vi legen som et centralt punkt, og vi arbejder bevidst med at understøtte de opståede børnefællesskaber. F.eks. arbejder alle stuer ofte med at dele sig op om formiddagen, så børnegrupperne bliver mindre, og der bliver større mulighed for ro og fordybelse, ligesom den voksne i højere grad kan skræddersy læringsmiljøet til gruppen.

I vuggestuen er det meget vigtigt at skabe tryghed for især de helt små, og der bliver arbejdet med at få gjort stuen til et trygt og velkendt sted for barnet. De små vil derfor ofte være dem, der er hjemme, når vuggestuen deler sig op, så børnene fuldt ud kan koncentrere sig om at udforske de andre børn, legetøjet og de voksne – i trygge omgivelser. Når vuggestuebørnene bliver større, og det er ved at være tid til børnehaven, er tryghed igen et nøgleord. Her arbejder vi bevidst med at barnet kommer på besøg i børnehaven i ugerne op til, så selve starten ikke føles så brat, og så barnet bliver bekendt med den nye stue, de voksne og børnene.

Samtidig har vi en stærk kultur i huset; "*Vi er ét hus*", forstået på den måde, at *alle kender alle*, både voksne, børn og forældre, og vi hjælper hinanden på tværs af stuerne. Denne kultur afspejler sig også i børnenes legerelationer, som ofte dannes på tværs af stuer, og dette understøtter vi bevidst ved, at børnene kommer på besøg hos hinanden, eller at mindre grupper fra forskellige stuer mødes og f.eks. går en tur sammen eller spiser sammen. Ofte er der børn, der på eget initiativ spørger, om de må besøge en god ven på en anden stue, og vi bestræber os også på at inddrage forældrene i

sådanne relationer på tværs. Dette understøtter både børnenes egen udvikling ved bl.a. at lære dem at gå egne veje og sige til og fra, ligesom det styrker børnefællesskaberne. Af samme årsag arbejder vi ofte med voksenaktiviteter, hvor børnene frivilligt vælger deres deltagelse.

I Frederiks har vi en talemåde: *"Vi følger barnets spor."* Det skal forstås sådan, at vi engagerer os og er nærværende med børnene, så vi kan gribe de idéer, tanker og interesser, der opstår i børnenes hoveder i løbet af en dag. Det gør, at vi kan understøtte deres deltagelse i lege, og børnene oplever, at deres idéer og input er værdifulde og udviklende for legen. Det kan f.eks. være børn, der sidder og tegner skattekort, så de kan lege sørøvere. Den voksne ved bordet hjælper med at tegne ar i ansigtet og lave kikkerter af gamle køkkenruller, inden børnene blæser ud på legepladsen på jagt efter skatte. Det kunne også være det rum i børnehaven, der ændrer sig alt efter, hvad der optager børnene. Fodbold var en overgang hittet, så der blev malet mål og tegnet græs på væggene, og da det så var dinosaurer, der hittede, så voksede græsset sig op over skulderhøjde, der kom palmer til, og der blev malet og klippet dinoer til at hænge omkring. Så var det huler, og dinosaurjunglen blev til inspirerende trækroner, hvor store og ufattelige huler blev bygget. Senest har rummet udviklet sig til et hygge-læserum, hvor tæpper og puder er med til at skabe den rolige stund – og hvem elsker ikke at læse en god bog i skyggen af et træ?

Der var også dengang børnene var helt oppe at ringe over syltede asier i madpakken - af alle ting – så børnene skulle da selv sylte asier af de her mærkværdige, kilotunge grøntsager, og så var der jo asier til ugevis! Eller dengang et barn mistede sit legetøj, og hele stuen forvandlede sig til detektiver, udstyret med lupper på jagt efter spor af det forsvundne stykke legetøj. Ja, alt dette er små ting, der kræver vores engagement og nærvær og som giver glade og engagerede børn, der lærer nydelsesfuldt i legen – dét er *"barnets spor"*.

Berørte elementer udover temaet: leg, børnefællesskaber, læring, børnesyn, dannelse, pædagogisk læringsmiljø, forældresamarbejde

Social udvikling

Et barns sociale udvikling afhænger bl.a. af gode lege i sociale fællesskaber, hvor barnet er deltagende og har medindflydelse, og det er vores opgave at arbejde bevidst med at skabe læringsrum for dette.

Legen er igen central her, for den danner grundlag for børnenes relationer med hinanden. Vi er meget bevidste herom, og vi har bl.a. igennem en længere periode arbejdet med at øve vores evne - som voksne - til at kunne fordybe os i legen med børnene. Et af legens kendetegn er, at den bliver til undervejs, og derfor skal der afstemmes hele tiden børnene imellem. Hvis der opstår behov for, at vi som voksne skal støtte i denne afstemmen, er det vigtigt, at vi har været nærværende op til, da det derved bliver nemmere at hjælpe uden at legen bliver afbrudt. Fordybet i legen giver det os også

mulighed for at arbejde målrettet med narrativer i børnefællesskaberne, som bl.a. kan bruges positivt ved et barn, som f.eks. har svært ved at finde sig til rette i en legerelation. Vi elsker at reflektere og nørde sammen som personalegruppe, og det er bl.a. ved sådanne refleksioner, at vi holder hinanden fast i de gode fortællinger og den positive, ressourceorienterede tilgang, som vi vægter meget højt. Senest har vi bl.a. reflekteret over brugen af ordet undskyld i konfliktløsninger. I Frederiks er vi ikke bange for at lære børnene, at en undskyldning nogle gange kan være på sin plads. Det er dog vigtigt for os, at undskyld ikke bliver et automatiseret ord, der kan slynges ud som en form for livline. Vi vil gerne understøtte børnenes evne til empati og ansvarsfølelse over for hinanden, og her er ordet undskyld ikke altid nødvendig. Et eksempel kan være, at Peter og Ida gerne vil grave med den samme skovl i sandkassen, og Ida kommer til at slå Peter, så han bliver ked af det. Den voksne vil i sin trøst af Peter også hjælpe Ida med at se, at Peter blev ked af det, og hvad hun kan gøre for at hjælpe ham, måske give ham et kram og finde en ekstra skovl, så de sammen kan grave videre. Dette er for os vigtigere læring end ét enkelt ord. Andre gange kan det give mening også at sige undskyld som en del af trøsten, og vi voksne er bevidste om at være rollemodeller, så vi undskylder til børnene, hvis vi f.eks. har taget fejl af noget eller gør noget ved et uheld.

I Frederiks er vi meget bevidste om, at børn har forskellige behov og nogle kan f.eks. have svært ved at komme med i en leg, selvom de gerne vil deltage. Her arbejder vi bevidst med at bruge os selv som aktiv medspiller i disse børnefællesskaber og dermed hjælpe barnet med i legen. Her veksler vi mellem de tre pædagogiske grundpositioner: at gå foran, ved siden og bagved.

F.eks. kan en voksen observere et barn, som kigger på en leg. Den voksne går hen og hører, om barnet har lyst til at være med, og derefter hjælper den voksne ved at spørge de legende, om både den voksne og barnet må være med. I legen foreslår den voksne forskellige roller eller opgaver til det nyligt tilkomne barn og får dermed hjulpet legerelationen på vej. Hvis det går godt, kan den voksne holde igen med forslag og i stedet være deltagende, men udelukkende på børnenes anvisninger. Dette er et eksempel på vores vekslen mellem positionerne.

Et andet eksempel kunne være, at personalet gennem fælles refleksion har fokus på en gruppe børn, som har brug for meget hjælp til, at legen og relationerne udvikler sig. Her kommer det igen på spil, at vi tit deler os op i mindre grupper, for så kunne præcis den gruppe børn blive inviteret til at lege en leg med den voksne. Denne leg vil så være vokseninitieret, og den voksne vil være fordybet i legen, og med refleksionen i baghovedet være bevidst om, både hvilken karakter legen skal have og hvilken retning, den skal have. Det kunne være *lille hund*, men det kunne også være at opsætte en forhindringsbane, bygge lego eller lave noget kreativt ved et bord.

Alt dette er et eksempel på grundpositionen at gå foran.

Forældresamarbejdet er meget vigtigt for os i Frederiks, børnene er deres guld, som de afleverer

hver dag, og vi tror på, at vi gør tingene bedst, hvis vi gør dem sammen. Det skal forstås sådan, at vi i det daglige prioriterer den gode snak ved aflevering og hentning, der er indlagte faste samtaler med forældrene ved start og slut af både vuggestue og børnehave, og der er altid mulighed for en samtale, hvis behovet skulle opstå. For os er en samtale med forældrene en dejlig mulighed for at få ro til at tale om de ting, der optager os. I barnets opstart lægger det os meget på sinde at skræddersy hvert enkelt forløb til det enkelte barn og familien, så barnets behov bliver taget alvorligt, forældrenes muligheder bliver imødeset, mens personalets erfaring er værdifuld.

Hvis vi sammen med forældrene vurderer, at vi kunne have brug for hjælp til refleksion og sparring eller anden hjælp udefra, har vi et godt samarbejde med en psykolog fra PPR, vores pædagogiske konsulent, tale/hørelærer, fysioterapeuter og sundhedsplejersken.

Elementer: Leg, læring, børnefællesskaber, børn i udsatte positioner, pædagogisk læringsmiljø, børnesyn, forældresamarbejde, overgang til 0. klasse

Kommunikation og sprog

Kommunikation og sprog er essentielt for at deltage i fællesskaber, ligesom legen igen har en central plads som øveplads for verbal og nonverbal kommunikation. Vi skal være nærværende og nysgerrige på børnene, for kommunikation mellem børn og voksne er vigtig, da det bl.a. er i kontakt med sproglige rollemodeller, at sproget udvikles.

Først og fremmest skal det nævnes her, at vi i Frederiks vægter nærvær med børnene højere end noget andet – Fra børnene er helt små, og kommunikationen udelukkende er non-verbal til et veludviklet sprog hos et børnehalebarn, så er det essentielt, at man som barn har nogle voksne, som er interesserede og nysgerrige sammen med en – for i den gode samtale – non-verbal eller verbal – kan vi blive nysgerrige sammen, grine sammen, savne sammen, undre os sammen eller noget helt femte – og sproget følger med som bonus.

For at systematisere vores værdi og idé om, at samtalen med børn er vigtig på mange parametre, har vi med mellemrum systematiserede *5-turs-tagning* med børnene. En samtale er defineret ved, at minimum 5 tur-tagninger skal finde sted. For lige at uddybe, kommer her et eksempel.

Voksen: *Jeg så, du legede med Annaovre i sandkassen. Hvad legede I?*

Barn: *Vi legede far, mor og børn.* Dette vil være én tur-tagning, da begge parter har haft én udveksling. Turene kan også være non-verbale, for et blik eller en lyd fra et vuggestuebarn kan være ligeså kommunikativt som en ordveksling.

Ved afkrydsning sikrer vi hver dag gennem en uge, at alle børn har haft minimum én *5-turs-tagning* med en voksen. Vi gør det med mellemrum for at sikre os, at vi gør, som vi siger, og vi bliver glade hver gang over, hvor naturlig en del af hverdagen det er at samtale med børnene. Samtalen sikrer os også, at vi er sikre på at opfange de børn, som kunne have behov for ekstra hjælp f.eks. i form af en

talepædagog, med hvilken der kan startes et forløb i samarbejde med forældrene.

Sproglige læringsmuligheder er tænkt ind i mange af hverdagens små rutiner, som derfor er præget af sang og rim og remser. Det er f.eks. ved samling, spisning og putning, ligesom læsning kan være en dejlig måde at være fordybet i en rolig stund.

I et forsøg på at systematisere netop denne fordybende stund med en bog, har vi igennem en længere periode arbejdet med *læseleg*. Her læser en voksen og en lille, fast gruppe børn den samme bog over flere gange i et roligt miljø, og systematikken sikrer desuden, at alle børn deltager igennem forløbet. Oplæsning er med til at stimulere nysgerrigheden, opmærksomheden, den gode samtale og det fordybende nærvær, alting udviklende for sproget – *blandt mange andre ting*.

Og så er legen essentiel for børnene, og vores fokus på at være fordybende og understøtte børnene i deres leg, er med til at skabe læringsrum, hvor sproget udvikler sig.

Elementer: Leg, læring, læringsmiljø, børnefællesskaber, børnesyn, forældresamarbejde, børn i udsatte positioner

Krop, sanser og bevægelse

Børn oplever verden gennem kroppen, og det er vores opgave at understøtte børnenes oplevelser i løbet af dagen ved at bruge, udfordre og eksperimentere med kroppen.

Leg og bevægelsesglæde er nøglebegreber for os i denne sammenhæng, for vi tror på nydelsesfuld læring. Vi har bl.a. arbejdet med at reflektere over vores måde at afholde samling, og hvordan det f.eks. i en børnehave kan opleves svært at nå ud til alle, når aldersspændet går fra 3 til 6 år. Her har netop leg og en aktiv krop været vigtige, for mange børn uanset alder forstår at bevæge kroppen, så når kroppen er i spil, oplever vi samlinger, hvor alle børn finder mening og er deltagende. En samling hos os består nu ofte af elementer, hvor kroppen er i gang.

I vuggestuen er der stort fokus på selvhjulpenhed i en stor del af hverdagens rutiner. Børnene øver sig i selv at tage deres tøj af og på før og efter putning, de kravler selv op på højstolene til frokost, trapperne i huset er god øvelse, når der skal ned og leges på legepladsen, og der bliver på stuen ivrigt hoppet ned fra møbler på bløde madrasser. Ved at have fokus på, at det skal være en del af hverdagen, giver det mulighed for at understøtte børnenes naturlige bevægelsesglæde; de har behov for at bruge deres krop, og de må gerne. Kropslig leg i vuggestuen er et rigtig godt afsæt for at danne fællesskaber, når nu det verbale sprog ikke helt er med endnu. Børnene spejler sig i hinanden, og det er fantastisk at se selv helt små poder stå afventende og kigge på hinanden, for derefter grinende at kaste sig simultant ned på en madras.

Vi er bevidste om, at aktiviteter i lige så høj grad kan være rolige, når kroppen er med. Vi arbejder i løbet af dagen med at skabe rum for børnene, hvor de kan få en oplevelse af rolig kontakt til kroppen. Her får børnene mulighed for at udvikle kendskab til og tryghed ved kroppens reaktioner

og signaler, som kan give dem ro til at hvile i sig selv. Her kan bl.a. nævnes afslapning, puttetid og massage, hvor børnene masserer hinanden.

Derudover arbejder vi ofte med at spise mange forskellige ting sammen med børnene. Børnene er engagerede, og vi oplever, de er nysgerrige og idérige på at smage nye ting. Her finder en anderledes sansestimulering sted end ved de fysiske udfoldelser, og det er essentielt, da en varieret udfordring af sanseapparatet hos børn har afgørende betydning for deres motoriske udvikling.

Elementer: Leg, læring, børnefællesskaber, pædagogiske læringsmiljø

Natur, udeliv, videnskab

Naturoplevelser har mange dimensioner på spil for børnene, og det er et læringsrum, hvor der kan eksperimenteres og gøres erfaringer – noget vi som institution midt i Indre By skal være særligt opmærksomme på, da det er en vigtig del af børns udvikling og dannelse.

Vi har stor fokus på at få naturen ind i byen og ind i Frederiks, og selvom vi ikke er omgivet af grønne marker og skove, har vi vores gyldne uderum i form af legepladsen, som vi udnytter til fulde med højbede, selvbyggede plantekasser, bålsted osv. Vi har gennem flere år haft som fokus at udvikle legepladsen som pædagogisk uderum, for her synes vi, at børnene får muligheder for at foretage egne undersøgelser, men vi har også gode betingelser for at støtte og guide i at turde øve sig igen og igen for derved at opbygge en grundlæggende tillid til egne idéer og evner.

Et eksempel her kan være vores hjemmebyggede plantekasser. De er skæve, utætte og fyldt med skæve søm, men børnene har selv lavet dem, og det er de – og vi – stolte af. I plantekasserne lægges kartofler, løg, rødbeder, sås tomater, rabarber og vindruer, og jorden gødes med kompost lavet af børnenes frugtrester gennem året. Høsten, hvor lille den end måtte være, er et fuldstændig gyldent øjeblik for alle størrelser. Her får vi, midt i en baggård i København, mulighed for en forståelse for sæsonerne med jord helt op under neglene. Samtidig har børnene igennem en lang periode har været med til at følge det lille frø fra jorden, som har haft brug for vand, og som nu er en grøntsag, vi kan spise – et helt andet og mere komplekst produkt end det nede fra supermarkedet. Et sådant udeliv giver vores børn legemuligheder og oplevelser i naturen, som er med til ikke bare at lære dem naturen at kende, men også dem selv.

Vi har en årlig koloni, hvor vi er ude i naturen fra morgen til aften. Vi tager på mange ture, vi går til nærliggende parker, vi tager toget til skove, og vi cykler ud til byens naturcentre.

Forældrene har i disse mange år været kæmpe medspillere i forsøget på at få så mange gode ting til at lykkes, og de er blevet inddraget ved forældremøder, diverse skriv og selvfølgelig den daglige snak. De har været lige så engagerede som os og deres børn, og vi er i evige idéudvekslinger med dem.

Elementer: Leg, læring, pædagogiske læringsmiljø, børnesyn, børnefællesskaber, dannelse,

forældresamarbejde

Kultur, æstetik og fællesskab

I mødet med kultur kan børn møde nye sider af selv og få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder. Vi skal skabe rum, hvor der kan formidles glæde ved æstetiske processer. Som nævnt arbejder vi med ofte med æstetiske processer, når vi følger børnenes spor for at understøtte deres lege og af samme grund er det en prioritering, at børnehavebørnene har adgang til bøger, musik, tuscher, sakse og papir.

Vi hylder forskellighed hos børnene, nogle kan lide blå, andre sort, nogle har bølget hår, andre langt, nogle har høreapparater, og andre taler mange forskellige sprog. Vi lægger vægt på at italesætte disse forskelligheder, så det ikke bliver tabu, men at der hersker en respekt og en naturlighed omkring vores forskelligheder. Med dette fokus tror vi på, at børnene kan få en fornemmelse for, at det plads til forskellighed er et af fællesskabets styrker.

Vi er heldige at bo i midten af København og har derfor rig mulighed for med en kort gåtur at møde kultur på mange niveauer. Vi løber op til toppen af Rundetårn, vuggestuen går til biograf-fredag på biblioteket, de kommende skolebørn undersøger Nationalmuseet, mens en tur til BLOX, en jomfrurejse over den nye Lille Langebro på børnenes initiativ eller en smuttur i havnebussen alle er små skud kultur i hverdagen, som vi er så heldige at have lige uden for døren.

På vores årlige koloni bliver børnene introduceret for andre kulturer, når vi gennem hele ugen leger, at vi f.eks. er indianere eller vikinger, som begge sjovt nok er i pagt med naturen men på vidt forskellige måder. Vores årlige koloni er bare en af mange traditioner, vi holder fast i; Vi holder Lucia-fest til jul, vi pynter op og er kreative i projektugen op til, vi klæder os ud og slår katten af tønden til fastelavn, i foråret medbringer hvert barn en plante til legepladsens Plantedag, med hjælp fra forældrene fejrer vi sommeren med en stor sommerfest, og vi ansatte tager årligt på en studietur, hvor vi både får tid til fordybet, faglig refleksion og kvalitetstid sammen.

Elementer: Leg, læring, børnesyn, pædagogiske læringsmiljø, børnefællesskaber, dannelse, forældresamarbejde, børn i udsatte positioner, overgang til 0. klasse

Afrunding

Det var så vores forsøg på at invitere indenfor i vores unikke hus midt i København. Vi håber, det gav mening, og vi håber endnu mere, at det skinner igennem, at vi her brænder for høj faglighed, glæde og humor, engagement og allermest: BØRN! Og så er vi stolte af det.